

สรุปบทเรียนการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๙
รอบการประเมินที่ ๒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ชื่อหลักสูตร

ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ (Understanding and using digital technology)

วัตถุประสงค์

๑. มีความรู้ ความเข้าใจความรู้ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ตามแนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑
๒. รู้เท่าทันสื่อดิจิทัล คิด วิเคราะห์ แยกแยะ สื่อดิจิทัลเพื่อเลือกใช้งานได้อย่างเหมาะสม
๓. มีความเข้าใจและปฏิบัติงานด้านดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย ตลอดจนตระหนักถึงภัยคุกคามทางดิจิทัลและสามารถตรวจสอบการทำงานตามหลักปฏิบัติงานที่ดีได้ในเบื้องต้น
๔. มีความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อทำงานผลิตชุดข้อมูลสำหรับการบริการสาธารณะ
๕. มีความรู้ในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปบทเรียน

๑. จริยธรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

หมายถึง หลักศีลธรรมจรรยาที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ หรือควบคุมการใช้ระบบคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ หลักของความถูกต้อง และความผิดที่บุคคลใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ และเป็นหลักเกณฑ์ที่ประชาชนตกลงร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันในสังคม

จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ มี ๔ ประเด็น ได้แก่

๑) ความเป็นส่วนตัว (Information Privacy) คือ สิทธิในการควบคุมข้อมูลของตนเองในการเปิดเผยให้กับผู้อื่น การละเมิดความเป็นส่วนตัว เช่น การเข้าไปอ่านอีเมล การใช้คอมพิวเตอร์ตรวจจับการทำงานของพนักงาน การทำธุรกรรมผ่านเว็บไซต์เพื่อรวบรวมข้อมูลไปขาย การใช้โปรแกรม sniffer วิเคราะห์การใช้ internet ติดตามผู้ใช้เพื่อทำการส่ง e-mail ขยายอีเมลขยะ (junk mail) ที่ผู้รับไม่ต้องการ

๒) ความถูกต้อง (Information Accuracy) คือ ความถูกต้องในการบันทึกข้อมูล ต้องมีผู้รับผิดชอบในเรื่องความถูกต้อง มีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนการบันทึก เช่น ถ้าให้ลูกค้าป้อนข้อมูลเอง ต้องให้สิทธิในการเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเอง และข้อมูลต้องมีความทันสมัยอยู่เสมอ

๓) ความเป็นเจ้าของ (Intellectual Property: IP) คือ กรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน โดยทรัพย์สินแบ่งเป็น จำต้องได้ เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ และจำต้องไม่ได้แต่บันทึกลงในสื่อต่างๆ ได้ เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา บทเพลง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้รับความคุ้มครองสิทธิภายใต้กฎหมาย เช่น ความลับทางการค้า สิทธิบัตร สิทธิความเป็นเจ้าของ คือ กรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สินที่จำต้องได้ หรืออาจเป็นทรัพย์สินทางปัญญา และความเป็นเจ้าของด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

๔) การเข้าถึงข้อมูล (Data Accessibility) คือ การกำหนดสิทธิตามระดับผู้ใช้งาน ป้องกันการเข้าไปดำเนินการต่าง ๆ กับข้อมูลของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง มีการออกแบบระบบรักษาความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้

สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Right, IPR) เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (Exclusive Rights) ผู้ทรงสิทธิหรือเจ้าของมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในทรัพย์สินทางปัญญานั้น ผู้ใดต้องการนำ IP ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิก่อน มีอายุการคุ้มครองจำกัดตามกฎหมาย และบังคับสิทธิได้ในประเทศที่จดทะเบียน (ยกเว้นลิขสิทธิ์)

๒. การเข้าถึงสื่อดิจิทัล

สื่อดิจิทัล หมายถึง สื่อที่นำเอาข้อความ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง มาจัดรูปแบบ โดยอาศัยเทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้าทางด้านคอมพิวเตอร์ และการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ ทำให้ลดค่าใช้จ่าย และระยะเวลา

ประเภทของสื่อดิจิทัล ได้แก่ ภาพดิจิทัล เสียงดิจิทัล วิดีโอดิจิทัล ที่วีดิทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ดิจิทัลอินเทอร์เน็ต (Internet) หมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้เกิดการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูล

๓. ความเข้าใจและสื่อสารยุคดิจิทัล

บทบาทการสื่อสาร ประกอบด้วย ผู้รับสารและผู้ส่งสาร โดยสารที่ใช้มีการแสดงข้อเท็จจริง (Fact) และข้อคิดเห็น (Opinion)

ข้อเท็จจริง คือ ข้อความแห่งเหตุการณ์ที่เป็นมาหรือเป็นอยู่ตามจริง หรือเหตุการณ์ที่จะต้องวินิจฉัยว่าเท็จหรือจริง สามารถพิสูจน์สนับสนุนยืนยันได้

ข้อคิดเห็น คือ ความเห็น ความรู้สึกนึกคิดของผู้ส่งสารที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหา ไม่สามารถพิสูจน์สนับสนุนยืนยันได้

แนวความคิดการใช้ Social Network ให้ปลอดภัย

๑) คิดให้รอบคอบก่อนโพสต์ข้อมูลใดๆ เพราะข้อมูลเหล่านี้จะเปิดเผยให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโพสต์ข้อมูลที่สุ่มเสี่ยงก็อาจจะส่งผลร้ายต่อตัวเราเอง

๒) ระวังระวังในการคลิกลิงก์ต่างๆ ที่มาจากการแชร์หรือข้อความ หลีกเลียงลิงก์แปลกปลอม

๓) ควรพิมพ์ที่อยู่ URL โดยตรง โดยบนเบราว์เซอร์ให้หลีกเลี่ยงการเข้าเครือข่ายทางสังคมผ่านทางคลิกลิงก์

๔) รอบคอบ คัดกรองคนที่ขอเป็นเพื่อนหรือขอเชื่อมโยงกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ของเรา

๕) ตั้งค่าความเป็นส่วนตัว ควรหลีกเลี่ยงการตั้งค่าสิ่งที่เราทำให้เป็นสาธารณะ หรือคนทั่วไปเห็นได้

๖) ไม่แสดงข้อมูลส่วนตัวที่เป็นความลับ เช่น บัตรประจำตัวประชาชน บัตรเครดิต ลงในโซเชียลเน็ตเวิร์ก

๗) เปิดใช้งาน Do Not Track เพื่อป้องกันการติดตามและการเก็บข้อมูลของผู้ให้บริการ

๘) ใช้วิจารณญาณในการรับข่าวสาร และอย่าปักใจเชื่อข้อมูลที่เผยแพร่เข้ามาในทันที

๙) ตระหนักว่ามันเป็นสังคมเสรี แม้ว่าทุกคนจะมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็น แต่ทุกคำพูดและการกระทำที่ไม่เหมาะสมก็สามารถเป็นเหตุในการฟ้องร้องได้และศาลก็อาจจะรับฟังคำร้องด้วย

๔. ความปลอดภัยยุคดิจิทัล

ความเป็นส่วนตัว (Privacy) รอยเท้าดิจิทัล (Digital Footprint) อันตรายของการทิ้ง Digital Footprint ข้อมูลมีโอกาสโดนทำสำเนาไปนับไม่ถ้วนและอยู่ในมือผู้ไม่หวังดี ทำให้เสียภาพพจน์ และภาพลักษณ์โดยไม่อาจแก้ไขได้ เช่น การลงข้อความ รูปภาพ ข้อมูลส่วนตัว ไว้ใน Social Media

วิธีการป้องกันการเข้าถึง ได้แก่

๑) การตั้งรหัสผ่านโดยผู้ตั้งไม่ควรใช้รหัสเดียวกันหมด ควรมีการเปลี่ยนแปลงรหัสผ่านและไม่ควรใช้รหัสที่ประกอบด้วยข้อมูลบุคคล เช่น วันเกิด เบอร์โทร รหัสผ่านที่ดี ควรใช้รหัสผ่านที่ยาว (อย่างน้อย ๘ ตัว) ใช้ตัวอักษรตัวพิมพ์ใหญ่และตัวพิมพ์เล็ก ตัวเลข รวมทั้งสัญลักษณ์ต่างๆ

ประกอบกัน (ใช้สัญลักษณ์อย่างน้อยหนึ่งตัวในตำแหน่ง ๒-๖ ใช้ตัวอักษรที่แตกต่างกันอย่างน้อย ๔ ตัว) ใช้ตัวเลขและตัวอักษรแบบสุ่ม

๒) การพิสูจน์ตัวตน โดยส่วนใหญ่แล้วมี ๓ หลักการ คือ ๑) something you know เช่น รหัสผ่าน ๒) something you have เช่น การ์ด ๓) something you are เช่น ลายนิ้วมือ

๓) การกำหนดสิทธิ์ (Authorization) หลักการสิทธิที่น้อยที่สุด principle of Least Privilegeสามารถใช้ปรับปรุงความปลอดภัยของระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานที่สำคัญมากที่มักถูกมองข้ามหลักการนี้ คือ ผู้ใช้จะต้องมีระดับต่ำที่สุดของสิทธิตามความต้องการ เพื่อกระทำการตามที่มีมอบหมาย

๔) การเข้าถึงรหัสข้อมูล HTTPS ย่อมาจาก Hypertext Transfer Protocol Secure เป็นการทำงานเหมือน HTTP ธรรมดาแต่อยู่บน SSL เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการส่งข้อมูลมากขึ้น

(นายกันตณ แก้วด้วง)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘